

Esimerkkejä työterveyshuollon toimintasuunnitelman toimintaketjusta

Tilannekuva, tarve, tavoite, toimenpiteet,
seuranta ja arviointi



Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU



Työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyönä. Toiminnan suunnittelu alkaa työpaikan tilannekuvan muodostamisesta.

Tilannekuvan perusteella tunnistetaan työpaikan tarpeet, sovitaan tavoitteet ja valitaan toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan toiminnan suuntaamiseksi.

Seuraavat esimerkit havainnollistavat, miten toimintaketju voidaan kuvata kolmessa erilaisessa tilanteessa:

1. tuki- ja liikuntaelinten kuormituksen vähentäminen
2. mielenterveyden edistäminen
3. muutostilanteen hallinta

Esimerkki 1: Tuki- ja liikuntaelinten kuormituksen vähentäminen

Tilannekuva	Tarve	Tavoite	Toimenpiteet (vastuuhenkilöt; aikataulu)	Seuranta ja arviointi
Päivittäistavarakauppaan tulevien tuotteiden purkamisen ja hyllyttäminen edellyttää käsin tehtäviä nostoja, jotka on riskien arvioinnissa todettu olevan ”ei-kunnossa”. Työterveyshuollon työpaikkaselvityksen esiselityksessä tehdyn kyselyn mukaan yläraajaoireita kokivat x % vastaajista. Työpaikkaselvityksessä käsin tehtävien nostojen terveydellinen merkitys on arvioitu merkittäväksi työkykyyn vaikuttavaksi kuormitustekijäksi. Työterveyshuollon sairausvastaanotto-käyntien työperäiset yläraajadiagnoosit ovat kasvaneet x % x aikana.	Käsin tehtävät nostot aiheuttavat merkittävää kuormitusta ja sen seurauksena rasisairauksien riski on kasvanut.	Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien yläraajadiagnooseihin liittyvien poissaolojen vähentäminen x % x aikana. Tuotteiden purkamiseen ja hyllyttämiseen liittyvän fyysisen kuormituksen vähentäminen. Palautumisen varmistaminen.	Työpaikan toimenpiteet: Työkierron avulla tasataan kuormitusta (esihenkilö; seuraava työvuorolista). Viestintä sovitusta toimista (johto ja esihenkilö; välittömästi). Palauttavien taukojen pitäminen, omaehtoinen tauottaminen työtehtävän aikana (työntekijä; välittömästi). Työn muokkauksen keinot kartoitetaan: nostotyön työvälineiden tarve ja käyttöönotto (HR ja esihenkilö; seuraavan kuukauden kuluessa) Kysely fyysisestä kuormituksesta (HR; alkukysely ja seurantakysely x kk:n kuluessa). Varhaisen tuen toiminnan tehostaminen (HR, esihenkilöt ja työsuojelu; x kk:n kuluessa). Työterveyshuollon toimenpiteet: Esikysely kipuoireista ja koetusta työkyvystä, terveystarkastukset ja terveystarkastus- ja työkyvyn edistämiseksi hyllytystyötä tekeville (työfysioterapeutti; x kk:n kuluessa). Terveystarkastuksien yhteenvedon perusteella tarvittaessa neuvonta ja ohjaus ryhmätoimintana (työfysioterapeutti; x kk:n kuluessa).	Miten työpaikan eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (työkierto, viestintä, tauot, työn muokkaus, kysely, varhainen tuki) Miten työterveyshuollon eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (esikyselyt, terveystarkastukset ja niiden yhteenvedot, neuvonta ja ohjaus) Onko tavoitteet saavutettu? Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien yläraajadiagnooseihin liittyvien poissaolojen muutos x kk:n aikana. Tuotteiden purkamiseen ja hyllyttämiseen liittyvä fyysinen kuormitus on vähentynyt ja palautuminen on toteutunut (kyselyjen tulokset ja terveystarkastusten yhteenvedot).

Esimerkki 2: Mielenterveyden edistäminen

Tilannekuva	Tarve	Tavoite	Toimenpiteet (vastuuhenkilöt; aikataulu)	Seuranta ja arviointi
Asiakaspalvelutehtävissä toimivien työntekijöiden mielen-terveyteen liittyvien oireiden lisääntyminen on tunnistettu: riskien arvioinnissa esille nous- sut liiallinen työmäärä, kova työtahti ja työtapaturmat ovat lisääntyneet. Työpaikkaselvityksessä liiallisen työmäärän ja kovan työtahtin vaikutus terveydelle ja työkyvylle on arvioitu kohtalaiseksi. Mielenterveyteen liittyvät sairauspoissaolot ovat x %, ja ne ovat lisääntyneet viimeisen vuoden aikana x %. Työntekijöiden vaihtuvuus on ollut suurta viimeisen 2 vuoden aikana. Työhyvinvointikyselyn tulosten mukaan työntekijöiden työn hallinnan tunne on vähentynyt. Esihenkilöiden pitämässä varhaisen tuen keskusteluissa on tunnistettu enemmän työntekijöillä jaksamiseen liittyviä haasteita. Työterveyshuollon vastaanotoilla työntekijöillä mielen-terveyteen liittyvät oireet ovat nousseet esille.	Asiakaspalvelussa on kiire ja työmäärä on suuri. Mielenterveyteen liittyvät oireet ja kiireestä johtuvat työtapaturmat ovat lisääntyneet.	Haitalliseksi arvioidun työmäärän ja työtahtin aiheuttamien mielen-terveyteen liittyvien oireiden vähentäminen tai estäminen. Työ on järjestetty niin, että sovitut työtehtävät ehditään tekemään työajalla ja palauttavat tauot toteutuvat. Vahvistetaan työntekijöiden työn hallinnan tunnetta. Esihenkilöt tunnistavat varhaisessa vaiheessa työntekijöiden yli-kuormitusta. Mielenterveyteen liittyvien sairauspoissaolojen väheneminen x % x aikana. Työntekijöiden vaihtuvuuden väheneminen Nolla kiireestä johtuvaa työtapaturmaa	Työpaikan toimenpiteet: Varmistetaan riittävästi henkilöstöä työvuoroihin ja nimetään jokaiseen työvuoroon tauotusvastaava (johto ja esihenkilö; seuraava työvuorolista). Tehdään toimintaohje työtehtävien priorisointiin, perehdytetään ohjeeseen ja toteutetaan priorisointi (esihenkilö ja työntekijä; seuraava yksikkökokous x kk:n kuluessa). Vahvistetaan esihenkilöiden osaamista työvuorojen suunnittelussa työpaikan oman koulutuksen avulla (HR; x kk:n kuluessa). Työterveyshuollon toimenpiteet: Vahvistetaan esihenkilöiden osaamista ylikuormituksen tunnistamisessa ryhmäohjauksen avulla (työterveyspsykologi; x kk:n kuluessa). Lisätään asiakaspalvelun työntekijöiden työn hallinnan ja työstä palautumisen keinoja ryhmäohjauksen avulla (työterveyspsykologi; x kk:n kuluessa). Yksilötasolla neuvonta ja ohjaus työssä jatkamisen tukemiseksi osana terveystarkastuksia ja sairausvastaanottoja (työterveyshoitaja, työterveyslääkäri, työfysioterapeutti ja tarvittaessa työterveyspsykologi; jatkuvaa toimintaa).	Miten työpaikan eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (resursointi, nimetty tautusvastaava, toimintaohje, esihenkilöiden koulutuksen toteutuminen) Miten työterveyshuollon eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (esihenkilöiden ja työntekijöiden ryhmäohjauksen toteutuminen, neuvonnan ja ohjauksen toteutuminen) Onko tavoitteet saavutettu? Sovitut työtehtävät on ehditty tekemään työajalla (seurantalista) Taukojen toteutuminen (seurantalista) Työntekijöiden työn hallinnan tunteen lisääntyminen (työhyvinvointikysely) Työntekijöiden ylikuormituksen varhainen tunnistaminen (yhteenveto esihenkilöiden pitämistä varhaisen tuen keskusteluista) Mielenterveyteen liittyvien sairauspoissaolojen muutos x aikana Työntekijöiden vaihtuvuus x määrä x aikana Tapaturmat, poikkeamat ja läheltä piti-tilanteet vuositason

Esimerkki 3: Muutostilanteen hallinta

Tilannekuva	Tarve	Tavoite	Toimenpiteet (vastuuhenkilöt; aikataulu)	Seuranta ja arviointi
Työpaikka on ilmoittanut muutosneuvotteluista, jotka saattavat johtaa irtisanomisiin. Muutosneuvotteluiden piirissä olevilla työntekijöillä voi olla työkykyongelmia ja tarve uudelleen työllistymisen tukemiseen. Liiketoiminnan elpyessä osaajista muodostuu pula ja uudelleen rekrytointi voi olla haasteellista.	Muutostilanne aiheuttaa työpaikalla uudelleen järjestelyjä, epävarmuutta tulevaisuuden suhteen ja lisää psyykkistä kuormittumista.	Koko henkilöstön työhyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen muutostilanteessa Irtisanottavien työntekijöiden työkyvyn ja työllistymisedellytysten tukeminen Työnantajamielikuvan ylläpitäminen ja rekrytointiedellytysten säilyttäminen jatkossa.	Työpaikan toimenpiteet: Tiedotetaan aktiivisesti sovitusta toimenpiteistä ja tarjolla olevasta tuesta muutosneuvottelujen aikana (johto, HR ja esihenkilöt; muutosneuvottelujen aikataulun mukaisesti). Työterveyshuollon toimenpiteet: Työterveyspsykologi ja sosiaalialan asiantuntija toteuttavat neuvontaa ja ohjausta (esim. luento, tallenne) muutostilanteeseen liittyen: sisällön suunnittelussa huomioidaan myös esihenkilöiden tukeminen ja työntekijämäärän väheneminen työpaikalla (työterveyshuolto ja HR; toteutus muutosneuvottelujen aikana sovitussa aikataulussa). Terveystarkastukset työllistymiskyvyn selvittämiseksi (työterveyshuolto; toteutetaan muutosneuvottelujen päätösten tultua): - Työnantaja välittää työterveyshuollon tiedotteen ja esikyselyn irtisanottaville. Terveystarkastustarpeen arvioimisessa hyödynnetään esikyselyä. - Työterveyshoitaja ottaa yhteyttä irtisanottaviin ja varaa tarvittaessa ajan terveystarkastukseen. - Terveystarkastuksesta laaditaan työntekijälle suunnitelma terveyden ja työkyvyn ylläpitämiseksi	Miten työpaikan eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (tiedottaminen) Miten työterveyshuollon eri toimenpiteet ovat toteutuneet? (luennot, esikysely, yhteydenotot ja terveystarkastukset ja niiden yhteenvedot) Onko tavoitteet saavutettu? Sairauspoissaoloihin ja eläkevastuisiin ei tule merkittäviä negatiivisia vaikutuksia: - Sairauspoissaoloprosentti ei nouse muutostilanteen jälkeen x vuoden seuranta-aikana ja aikaisemmin sovittu tavoite x %:n laskusta saavutetaan x ajankohtaan mennessä. - Eläkemaksuluokan ennuste ei huonone x seurantavuoden aikana. - Työtyytyväisyydessä ei nähdä pysyviä negatiivisia reaktioita, ja työnantajamielikuva säilyy myönteisenä (lähtökysely, henkilöstökysely).